

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ
ДОЦ. Д-Р ЕМИЛИЯ ПАТАРЧАНОВА

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационния труд на докторанта Росен Райчов Янев на тема „Изследване устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград”, за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР” по професионално направление 4.4. „Науки за земята” (Икономическа и социална география) към катедра „География, екология и опазване на околната среда”, Природо-математически факултет, ЮЗУ “Неофит Рилски” с научен ръководител проф. д-р Мария Шишманова и научен консултант гл. ас. д-р Галина Безинска.

Рецензент: доц. д-р Климент Найденов

Основание за рецензията: Заповед № 497/05.03.2019 г. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски” проф. д-р Борислав Юруков за определяне на Научното жури и Решение от първото заседание на Научното жури за провеждане на защита на докторската дисертация на Росен Янев.

*Уважаема г-жо Председател,
Уважаеми членове на Научното жури,
Уважаеми колеги и гости,*

Рецензията на дисертацията на г-н Росен Янев е изготвена съгласно законовите изисквания (ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

I. Данни за докторанта

Росен Янев е роден на 06.02.1991 г. в гр. Благоевград. През 2015 г. завършва в ЮЗУ “Неофит Рилски” бакалавърска програма по „География”, а през 2015 МП ”Регионлно развитие” и двете с отличен успех. През 2016 година завършва и “Финанси” в същия ВУЗ.

През периода 2016-2019 г. е редовен докторант към катедра „География, екология и опазване на околната среда”, Природо-математически факултет, ЮЗУ “Неофит Рилски”. Росен Янев има добра езикова подготовка и компютърна подготовка.

II. Данни за процедурата

Съгласно законовите изисквания са приложени следните документи: дисертационен труд, автореферат, заповед № 116/13.01.2016 на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски” за зачисляване на редовна докторантура на Росен Янев, заповед № 492/05.03.2019 г. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски” за отчисляване на г-н Румен Янев с право на защита, заповед № Заповед № 497/05.03.2019 г. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски” за определяне състава на научното жури и решение от първото заседание на научното жури за избор на рецензенти, лична информация за докторанта, приноси на дисертационния труд и др.

III. Обща характеристика на дисертационния труд. Цели, обхват и методология на научното изследване.

Дисертационният труд на Росен Янев е с общ обем 180 стандартни машинописни страници. Изложението се състои от въведение, четири глави, заключение и използвана литература. Използвани са 120 литературни източника. В текста са включени: 8 таблици, 18 фигури и 6 карти. Към дисертационния труд има приложения в обем от 31 страници и един диск (*съдържащ пълния обем от използвани статистически данни и извършени изчисления по вариационните и корелационни анализи в дисертационния труд*).

Авторефератът е изготвен изцяло в съответствие с изискванията, като дава ясна представа за съдържанието на труда, поставената цел, основните задачи, използваните методи, получените резултати и анализиранията управленски решения.

В структурно отношение дисертационният труд е обособен в четири глави, въведение и заключение, както и задължителните справки и приложения. Четирите глави са разбити на множество подглави и по наше мнение могат да бъдат окрупнени. В пространния увод на дисертационния труд докторантът излиза от традиционния подход на изложение и дава заявка за провеждането на едно много сериозно, задълбочено и аналитично научно изследване на един от интересен проблем свързан с устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград.

Основната цел на дисертацията, обекта и предмета на изследването и задачи са коректно посочени. Основната цел е формулирана като “Изследване устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград и представяне на резултатите от провежданата регионална политика в областта и съставлящите я общини за периода 2008 – 2015 година”. Въпреки разбирането как е бил определен периода на изследване е било възможно той да бъде удържен до 2017 г., за да се навлезе по сериозно във втория програмен период. Идентифицирането на комплекса от теоретични и методологически подходи към устойчивото развитие, изследване и обогатяване на понятийния апарат, анализа и оценката на регионалното развитие са формулирани убедително и прецизно.

В първа глава „Теоретични основи и политики за устойчиво развитие в глобален, общоевропейски и национален контекст” авторът си поставя задачи по отношение на теорията, методологията и практиката, а именно да разгледа Теоретични основи на устойчивото развитие, Политики за устойчиво развитие в глобален контекст, Политики за устойчиво развитие в общоевропейски контекст, Политики за устойчиво развитие в национален контекст. Считам, че така поставените теоретични и методологични задачи са изпълнени успешно с наличието на приноси моменти, чрез използването на набор от традиционни и съвременни подходи и методи в хода на проведеното изследване.

Във втора глава „Научно-приложни и научноизследователски аспекти на устойчивостта на регионалното развитие”, авторът разглежда нормативни и поднормативни актове имащи отношение към научно - приложните аспекти на устойчивостта на регионалното развитие в България. Анализът е на добро ниво. Подглавата “Основен понятиен апарат в дисертационния труд” може да бъде разширена. Извършеният преглед на научна литература стр. (64-70) е прекалено подробен и по мое мнение мястото му е в първа глава. Прави впечатление липсата на „Интеграция на проблемите на околната среда в регионалното планиране и териториалното устройство в България” (методическо ръководство), 2008. Страници (71-78) озаглавени “Условен научноизследователски подход за изследване на устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград”, могат да бъдат обобщени и включени в увода на дисертацията. Като цяло анализът е задълбочен, аналитичен и широко обхванат.

Трета глава “Анализ на устойчивостта на регионалното развитие на Република България” може да се определи като новаторска, но не като наименование, а от

съдържателна гледна точка. Там се разкрива и използвания от автора STEEPLE анализ във връзка с изследването му в дисертационния труд. Авторът прави доста сложно представяне на седемте елемента на използваната от него STEEPLE методология за анализ на факторите на средата. *Защо автора използва STEEPLE, а не STEEPLED анализ?* Обикновено STEEPLE методология за анализ на факторите на средата се използва със SWOT методология за анализ на състоянието. *Какво е накарало автора да не използва SWOT методология?* *Кои автори използват STEEPLE анализ за изследване на регионалното развитие?*

В четвърта глава “Анализ на устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград“ докторантът прави отново доста сложно представяне на седемте елемента на използваната от него STEEPLE методология за анализ на факторите на средата, но този път за област Благоевград. Тъй като авторът пише по отношение на монетарната бедност - *Какви мерки би препоръчал автора за борба с нея?* В 3 и 4 глава са демонстрирани способности и умения за провеждане на самостоятелно научно изследване. Забелязва се критичното осмисляне на съществуващи научни тези и убедително аргументиране на собствени позиции от страна на автора. За по-правилно интерпретиране на резултатите от научното изследване е необходимо докторанта на опрости и представи по по-разбираем начин и с необходимата прецизност своите логични по своята същност изводи. Като цяло дисертационния труд е трудно четем, предвид множеството съкращения използвани в него, както и поясненията в скоби. Освен това не са изяснени и термини използвани в него. Например на стр. 99 авторът използва термина (системата – “Грабител – Плячка”), но никъде не изяснява какво представлява тази система.

В Заключение докторантът Росен Янев продължава със своята теза и се стареа да убеди, че е напълно възможна евентуалната трансформация на дисертационния труд в действаща високо ефективна методология за едно относително изчерпателно изследване, анализиране и синтезиране на устойчивостта на регионалното развитие. Затова си позволявам да препоръчам на уважаемия докторант да издаде своя докторски труд като монографично изследване след нанесени корекции. Монографията би имала интересен отзвук в средата на многобройните специалисти на национално и регионално равнище в областта на регионалния анализ и регионалното планиране на териториите. Докторантът познава както научната литература, така и научните достижения в тази област, в рамките на

която са изследваните в дисертацията проблеми, свързани с устойчивостта на регионалното развитие в изследваните територии.

IV. Научни приноси.

Представени са 1 научен и 2 научно приложни приноса.

Научен принос

1. Използван е нов научноизследователски подход за изследване на устойчивостта на регионалното развитие (*на примера на област Благоевград*). Подходът е резултат от комбинация на STEEPLE анализ и Работният списък в Програмата на UNCSD относно показателите за устойчиво развитие. Получен е в изпълнение на поставената основна цел на дисертационния труд.

Научноприложен принос

1. Обособяването, проследяването и представянето на хода на функционална устойчивост на регионалното развитие в България (*NUTS BG3*) извършено в ГИС среда, е нов способ (*или подход*) за картографиране на въздействието на центробежните и центростремителни сили (*DF*), пораждащи и задълбочаващи пространствените дисбаланси – център/периферия.
2. Картографиране на интензитета на институционалните въздействащи сили (*DF*) в област Благоевград (*2008-2015 г.*), под които разбирам усвоените средства (*на база R – мерките по финансиране и бюджетиране*) по кохезионния и структурните фондове.

По мое мнение не са необходими направените под черта разяснения. Приемам и трите приноса.

V. Публикации и участие в научни форуми.

Във връзка с дисертационния труд докторантът Росен Янев е посочил общо 8 научни публикации, 6 самостоятелни и 2 в съавторство.

1. **Янев Р.** *Подход към стратегическо управление на природо-обществената жизнена среда чрез концепцията за устойчиво регионално развитие, Economics and Management, ISSN: 2367-7600; 1312-594X,*
2. **Янев Р.** *Ретроспективен анализ на инерционността на регионалното развитие на*

- област Благоевград за предходния програмен период 2007-2013 година, *Economics and Management*, ISSN: 2367-7600; 1312-594X, Volume: XIV, Issue: I, Year: 2018, pp. 36-45, http://em.swu.bg/index.php?option=com_content&view=article&id=638:retrospective-analysis-of-the-inertia-of-blagoevgrad-district-s-regional-development-for-the-previous-programing-period-2007-2013&catid=29:2018&Itemid=116, [03.12.2018]
3. **Янев Р.** Ретроспективен анализ на устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград за предходния програмен период 2007-2013 година (подпечат), Списание управление и устойчиво развитие, Лесотехнически университет, ISSN 1311-4506, 2018
 4. **Янев Р.** Устойчиво регионално развитие на планинските райони в България, Сборник доклади - Научна конференция: Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени, ISBN 978-619-90446-1-2, гр. Вършец 2016, <http://geography.bg/images/dokladi/28.pdf> [03.12.2018]
 5. **Янев Р.,** Изграждане на устойчиво европейско общество, Списание управление и устойчиво развитие (1), година 18, volume 56, Лесотехнически университет, ISSN 1311-4506, 2016
 6. **Янев Р.,** Социално-икономически екологичен и институционален профил на Република България в контекста на Програма за устойчиво развитие 2030, Списание управление и устойчиво развитие (4), година 19, volume 65, ISSN 1311-4506, Лесотехнически университет, София 2017, стр. 10-14.
 7. **Yanev R., G. Bezinska,** An approach for mapping the spatial imbalances in regional development through the concept of sustainability, *Knowledge-International Journal – Scientific Papers, Natural sciences – Knowledge and practice, Institute of Knowledge Management, KLJ, Vol.28. No 4., pp.1163 – 1438, Skopje 2018, ISSN 2545 – 4439; 1857 – 923X, p. 1397 – 1402.*
 8. **Yanev R., M. Shismanova,** Research on the intensity of the implemented policy of sustainable regional development in Bulgaria, Conference: Proceedings of the PhD Student Scientific Session of the FMNS – 2016, At: Blagoevgrad, Bulgaria

Считам, че изискуемият минимум за научни публикации, които да отразяват най-важните научни достижения, са значително надхвърлени. Доказателство за това е, че част

от публикациите на автора, са изнесени като доклади на международни научни конференции.

VI. Заключение

Избраната тема е дисертабилна, изследвани са много актуални проблеми на устойчивостта на регионалното развитие на област Благоевград, обработена е добросъвестно и компетентно значителна по обем статистическа информация, голяма част от която е набрана лично от докторанта, разработени са теоретико-методологическите и научно-приложните основи на проведеното изследване, като се достига до задълбочени изводи и препоръки.

Всичко това ми дава основание с убеденост да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури с Председател доц. д-р Емилия Патарчанова да гласуват за присъждане на научната и образователна степен „Доктор” на г-н Росен Янев.

Рецензент:

(доц. д-р Климент Найденов)

15.04.2019 г.

гр. София